

Originalni naučni rad

UDK: 316.6:321.6

DOI: 10.7251/FLZB2324385M

Visina i odlike vladavine modernih svjetskih diktatora

Miloš Miljević Karanović*,
Mihajlo Nišević*,
Siniša Subotić♦**

*Studij istorije na Filozofskom fakultetu,
Univerziteta u Banjoj Luci

**Katedra za psihologiju Filozofskog fakulteta i
Prirodno-matematički fakultet

SAŽETAK: „Napoleonov kompleks“ je socijalni stereotip prema kojem niski muškarci iskazuju naglašene bihevioralne kompenzacije (dominirajuće-agresivno socijalno ponašanje), upravo zbog svog niskog rasta. Počevši od Napoleona, ovaj stereotip se često susreće u kolokvijalnim diskursima o svjetskim liderima i naročito – diktatorima, čija ponašanja i karakteristike vladavine se zdravorazumski dovode u vezu sa njihovom visinom. Nalazi uglavnom ne potvrđuju korelaciju visine i nasilnog ponašanja, ali postoje potvrde pozitivne veze visine i socijalnog statusa, kao i eksperimentalne po-

♦ sinisa.subotic@pmf.unibl.org

tvrde veće bihevioralne fleksibilnosti niskih muškaraca prilikom takmičenja za resurse. Fokusirajući se na istoriju XX-XXI vijeka, ispitali smo povezanost visine 29 diktatora sa karakteristikama njihove vladavine, koje su kodirane iz dostupne istorijske građe. Prosječna visina diktatora iznosi 175cm (SD=11). Ustanovljeno je nekoliko notabilnih, iako samo anegdotskih veza visine diktatora i varijabli karakteristika vladavine. Veća visina diktatora u vezi je sa nešto većom šansom za: dolazak na vlast nasljeđivanjem i vršenje impulsivnog etničko-imovinskog nasilja tokom vladavine. Socioekonomske implikacije koje su po zemlju proistekle iz perioda vlasti viših diktatora su nešto češće opisivane negativno. Niža visina diktatora je u vezi sa nešto većom šansom za: teritorijalnim ekspanzijama i više ubijenog vlastitog stanovništva (democid). Svi dobijeni efekti su anegdotsko niske pouzdanosti i ne ukazuju na jasan odnos visine i vladavine. Ipak, neke opservacije jesu u skladu sa Napoleonovim kompleksom. Veće sklonosti nižih diktatora ka democidu i teritorijalnim ekspanzijama su vjerovatno uočljive i površnim opservacijama i pretpostavljeno su dovoljne da potkrijepe i održe kolokvijalne narative o važnosti (i prenamaglašavanju važnosti) visine u kontekstu ponašanja savremenih diktatora.

KLJUČNE RIJEČI: Napoleonov kompleks, visina, diktatura, odlike vladavine, XX-XXI vijek.

Uvod

Tema ovog istraživanja je provjera veze tjelesne visine modernih diktatora i karakteristika njihove vladavine. Tema je inspirisana tzv. Napoleonovim kompleksom – socijalnim stereotipom po kojem niski muškarci iskazuju naglašene bihevioralne kompenzacije, tj. pokazuju dominirajuće-agresivno socijalno ponašanje, kao kompenzaciju zbog svog niskog rasta (Knappen et al., 2018). Porijeklo ideje se pripisuje A. Adleru, koji je predložio kompleks inferiornosti, po kojem ljudi svoj doživljaj neadekvatnosti po nekoj osobini imaju potrebu da kompenzuju kroz ispoljavanje neke druge osobine (Knappen et al., 2018).

Napoleonov kompleks se originalno vezuje za Napoleona Bonapartu, iako za to zapravo ne postoji činjenično istorijsko utemeljenje, jer je Napoleon bio čak iznadprosječne visine za svoje vrijeme (McIlvenna & McIlvenna, 2023; Zelazko, n.d.), ali se u javosti tipično pojavljivao okružen izrazito visokim članovima svoje lične garde, što je ostavljalo iluziju da je Napoleon nizak. Narativ o niskom Napoleonu je dodatno amplifikovan propagandnim materijalom i satirama i karikaturama iz tog vremena (Slika 1), što je vjerovatno potpomoglo ulasku ove ideje u popularnu socijalnu svijest.

Slika 1.

Napoleon kao čovječuljak u ruci Kralja Džordža III (istorijska karikatura).

Generalni sentiment Napoleonovog kompleksa se sreće i u kontekstu brojnih modernih političkih kandidata, vladara i diktatora, tj. prisutan je kako u formalnim akademskim (Sorokowski, 2010; Stulp et al., 2013; van Ginneken, 2016), tako i u naučno-popularnim, novinskim i kolokvijalnim diskursima (Echarri, 2022;

Hagan, 2014; Nixon, 2013; van Vugt, 2022; Verheyden, 2018) i depikcijama (ilustracija na Slici 2), u kojima se ponašanja vladara ili karakteristike vladavine implicitno ili eksplicitno dovode u vezu sa visinom i fizičkim karakteristikama.

Slika 2.

Staljin i Mao „nude mir“ Zapadu. Prikazani su mnogo većim u odnosu na predstavnike SAD-a, Velike Britanije i Francuske.

Istraživački nalazi o povezanosti visine i nasilnog ponašanja

Visina pozitivno korelira sa socijalnim statusom i nivoom socijalne moći, fizičkom dominacijom, boljim zdravljem, obrazovanjem i sl. (Blaker et al., 2013; Duguid & Goncalo, 2012; Gawley et al., 2009; Silventoinen et al., 1999). Viši ljudi sebe u prosjeku doživljavaju kao bolje kvalifikovanim za liderstvo (Stulp et al., 2013), a postoje i naznake da viši lideri i politički kandidati imaju određenu prednost kod glasačkog tijela (Murray & Schmitz, 2011; Stulp et al., 2013).

U pogledu veze visine sa nasilnim i kriminalnim ponašanjem postoje dvije oprečne i podjednako neubjedljivo potvrđene pretpostavke (Beckley et al., 2014): a) Više osobe su sklonije nasilnim aktima, jer su za njih fizički sposobnije; b) Niže osobe su sklonije nasilnim i kriminalnim ponašanjima, jer niža visina može indicirati nepovoljne okolnosti tokom djetinjstva (npr. lošiji životni uslovi), što indirektno povećava šansu za nepovoljnim ishodom kasnije, uključujući i sklonost ka kriminalitetu. Veliko longitudinalno istraživanje vojnih regruta u Švedskoj (Beckley et al., 2014), pokazuje umjerenu negativnu vezu visine i nasilnog kriminalnog ponašanja. Zanimljivo, ta korelacija sasvim funkcionalno iščezava kada se iskontroliše nivo inteligencije regruta (Beckley et al., 2014).

Postoje i neke direktne, premda djelimične potvrde Napoleonovog kompleksa. Tako u eksperimentalnim scenarijima kompeticije, niži ispitanici ne ispoljavaju nužno naglašeniju direktnu agresivnost, ali pokazuju više bihejvioralne fleksibilnosti i indirektnu agresivnosti kada se takmiče protiv fizički većih protivnika (Knappen et al., 2018).

Cilj istraživanja

Napoleonov kompleks je zapravo slabo ispitan fenomen, posebno u istorijskom kontekstu, iako su insinucije vezane za visinu vladara relativno česte u psihološkom, političkom i socijalno-istorijskom narativu i popularnom dis-

kursu. Većina eksplicitno testiranih navoda u vezi sa visinom se odnosi ili na izolovane političke kontekste, kao npr. SAD predsjedničke kandidate (Stulp et al., 2013) ili na hipotetske scenarije (Murray & Schmitz, 2011), dok se većina drugih navoda, o različitim specifičnim liderima, tipično svodi samo na insinuacije i špekulacije. Tako se nerijetko navodi da lideri poput Putina, Musolinija ili Hitlera potencijalno pate ili su patili od Napoleonovog kompleksa, iako se za takve tvrdnje zapravo ne prilažu nikakve eksplicitne činjenične potvrde (Echarri, 2022; Hagan, 2014; Nixon, 2013; van Vugt, 2022; Verheyden, 2018).

U skladu s tim, pokušali smo da provjerimo postoji li ikakvo činjenično utemeljenje za tezu da su visine vladara povezane sa različitim odlikama njihove vladavine i naročito – da li su, u skladu sa pretpostavkom Napoleonovog kompleksa, niži vladari generalno nasilniji. Fokusirali smo se na modernu istoriju (period ranog XX do početka XXI vijeka) i lidere koji bi se mogli okarakterisati *diktatorima* – pod čime radno podrazumijevamo vladare koji su imali neograničenu moć u vlasti nad državom i suštinski su bili u poziciji da „rade šta hoće“. Fokus na diktatore je stavljen zbog njihove upečatljivosti, tj. rukovodili smo se radnom pretpostavkom da ako postoji ikakva sistematična veza između visine i vladavine – i naročito nasilnih aspekata vladavine, ona bi vjerovatno trebalo da bude najočiglednija na uzorku diktatora.

Metod

Uzorak

Finalni uzorak je obuhvatio 29 modernih diktatora, za koje je bilo moguće procijeniti visinu i relevantne karakteristike vladavine od primarnog interesa. Inicijalno je za uključivanje u istraživanje razmotreno preko 100 diktatora, ali za mnoge od njih ne postoje dovoljne ili pouzdane zvanične informacije (u većem broju slučajeva bilo je riječ o diktatorima iz afričkih zemalja), uključujući i podatke o visini, zbog čega nisu uključeni u uzorak.

Ograničenje uzorka istraživanja na period moderne istorije je izvršeno iz konceptualnih i praktičnih razloga. Prvo, potrebne podatke je progresivno teže pronaći i pouzdano verifikovati za ranije istorijske periode. Drugo, postoji relativno dugotrajan i stabilan trend rasta ljudske populacije (Worldometer, 2024) i prosječne visine ljudi (Roser, 2024), što otežava direktne komparacije diktatora iz različitih epoha i dovodi u pitanje da li se oni uopšte mogu posmatrati kao članovi iste ciljane populacije.

Konačno, ograničenje uzorka samo na moderne diktatore, uz odluku da se ne uzmu u obzir konvencionalni demokratski lideri, uslovljeno je činjenicom da se za konvencionalne lidere uglavnom ne može koristiti većina parametara nasilne vladavine koji su prikladni za diktatore, što bi onda iziskivalo potrebu formiranja zasebnog seta kriterijuma procjena (koji bi istovremeno bili i delikatniji za procjenu) i onemogućilo agregaciju dobijenih nalaza.

Varijable i postupak

Iz dostupne istorijske građe, registrovana je visina diktatora i kodiran je veći broj odlika njihove vladavine iz više tematskih kategorija. Korpus istorijske građe iz koje je vršeno kodiranje podrazumijevao je sljedeće vrste izvora: enciklopedijski i udžbenički zapisi, (auto)biografske knjige, naučni i stručni članci, dokumentarni izvori, dokumentarni filmovi, vizuelni zapisi, zvanični državni ili autoritativni (regionalno relevantni) istorijski ili anketni internet portali ili izvještaji. Različiti izvori su konsultovani za različite diktatore, u zavisnosti od njihove dostupnosti, relevantnosti ili neophodnosti.

Set kodnih parametara koji su uzeti u obzir odabran je tako da, pored visine, obuhvati veći broj relevantnih karakteristika vladavine i ponašanja tokom vladavine, za koje bi na osnovu ideje Napoleonovog kompleksa bilo moguće očekivati određene veze. Prije svega, ovo se odnosi na različite vrste nasilnih i impulsivnih ponašanja prilikom dolaska na vlast ili prilikom povlačenja političkih poteza i odluka tokom vladavine. Pored ovog, odlučeno je da se u razmatranje, radi tematskog balansa, uzmu i neke dodatne, potencijalno naglašenije subjektivnije kategorije, kao što je generalni sentiment doživ-

ljaja pozitivnosti ili negativnosti vladavine diktatora, kao i vršenje poteza koji makar naočigled mogu da se tumače kao altruistički ili pozitivni (npr. progresivne ekonomske reforme). Takođe, u kodiranje je uključen i set varijabli koje se odnose na procjene porodičnog funkcionisanja diktatora, zbog ideje da bi ove varijable potencijalno mogle bolje da objasne neka ponašanja i ishode u odnosu na samu visinu. Konkretno, postoji hipoteza (Beckley et al., 2014) da niže osobe mogu ispoljiti sklonost ka nasilnom ili kriminalnom ponašanju zbog toga što je niža visina zapravo samo indirektni indikator nepovoljnih uslova rasta i razvoja tokom djetinjstva i mladosti (npr. fizičko zanemarivanje, koje rezultuje nižim rastom; veća šansa da budu žrtve fizičkog nasilja, jer su, zbog svog rasta, u lošijoj poziciji da se odbrane od nasrtaja i slično). Stoga je naša ideja bila da pokušamo da iskontrolišemo nasilne odgojne postupke kojima su diktatori bili izloženi u okviru svoje porodice porijekla, kao potencijalni „primarni uzročnik“ njihovog kasnijeg nasilnog ponašanja. Istovremeno, učinilo se korisnim uzeti u obzir i nasilna porodična ponašanja koja su oni sami ispoljavali u odrasloj dobi (prema svojim romantičnim partnerima ili djeci), kao manifestacije njihovih agresivnih tendencija. Međutim, kako se ispostavilo da je varijable vezano za porodično funkcionisanje bilo većinski vrlo otežano ili sasvim nemoguće adekvatno procijeniti iz dostupnih izvora, ove procjene nisu dalje uključivane u analize.

Kodne kategorije i podkategorije su iterativno rafinirane u procesu definisanja kodnog protokola, a pregled finalnog seta varijabli, odnosno (pod)kategorija koje su u konačnici kodirane je prikazan u Tabeli 1.

Kodiranje su nezavisno vršila dva studenta istorije, u kontinuitetu tokom trajanja jednog fakultetskog semestra, u okviru nastavnog predmeta Psihologija, sa redovnim konsultacijama sa predmetnim nastavnikom, koji je služio kao koordinator kodiranja i moderator prilikom poteškoća ili razmimoilaženja u kodnim procjenama. Koderi su vodili zabilješke i sažeto rezimirali primarne razloge na osnovu kojih su dodjeljivali svoje ocjene. Na Slici 3 date su dvije ilustracije zabilješki kodera, na osnovu kojih su izvršene konkretne procjene.

Tabela 1

Kodne kategorije i protokol kodiranja

Kodne tematske kategorije	Podkategorije	Kodna skala ili jedinica
visina	nema	cm
dužina vladavine	nema	godina
način dolaska na vlast	proceduralno, državnim udarom, revolucijom, nasljeđivanjem	dihotomne procjene: 0=ne, 1=da
način silaska sa vlasti	prirodna smrt, samovoljna abdikcija, prisilna abdikcija, državni udar bez pogubljenja, državni udar sa pogubljenjem	dihotomne procjene: 0=ne, 1=da
potezi tokom vladavine	destrukcija i vršenje impulsivnog etničko-imovinskog nasilja tokom vladavine, logori i prisilni radni kampovi, etnička čišćenja i/ili masovni progoni manjina, bizarna i/ili izrazito agresivna ponašanja prema neposrednim saradnicima, nemilosrdna politička razračunavanja, nemilosrdna eksploatacija resursa, vršenje naočigled progresivnih vidova socijalnih i/ili ekonomskih reformi, (militantna) teritorijalna ekspanzivnost izvan vlastite zemlje, naočigled hedonistička ponašanja, naočigled altruistička ponašanja, broj ubijenih ljudi unutar zemlje, broj ubijenih ljudi izvan zemlje	dihotomne procjene (0= nije vršeno, 1=vršeno je), uz izuzetke broja ubijenih ljudi unutar i izvan zemlje: iskazani su brojem ljudi za čiju smrt se diktator smatra odgovornim, sa i bez normalizacija za veličinu populacije i teritorije (koje su zasebno evidentirane i iskazane brojem stanovnika, odnosno km ²)
doživljaji implikacija vladavine nakon silaska sa vlasti (od strane diktatorovog naroda)	nema	1=pretežno negativan, 2=podjednako negativan i pozitivan, 3=pretežno pozitivan
porodično funkcionisanje	Da li su roditelji bili naglašeno nasilni prema njemu tokom odrastanja (npr. gruba premlaćivanja, istjerivanja iz doma i slično)? Da li je on bio naglašeno nasilan prema svojim romantičnim parterima i/ili djeci (npr. gruba premlaćivanja, istjerivanja iz doma ili protjerivanja iz zemlje, pogubljenja, slanja u logore ili radne kampove i slično)?	0=nije poznato, 1=nije utvrđeno nasilje, 2=utvrđeno je nasilje

Slika 3.

Ilustracije kodnih parametara.

Parametar „destrukcija i vršenje impulsivnog etničko-imovinskog nasilja tokom vladavine“ se odnosi na razaralačka i naglašeno nehumana ponašanja nad ljudima i imovinom, koja nisu imala neki očigledan strateški cilj, koja su predstavljala prenaplašeno nasilne odgovore i često nisu ničim konkretnim izazvana.

Zabilješka kodera: Jedna tužna priča uključivala je trudnu sedamnaestogodišnjakinju, koja je čula svoje ime na radiju. Predala se iz straha. Tokom ispitivanja bila je mučena strujnim šokovima u genitalije, što je izazvalo oštećenje mozga njenom nerođenom djetetu.

U skladu sa ovom zabilješkom, destrukcija je procijenjena kao: „1=vršeno je“.

Parametar „sentiment doživljaja implikacija i socio-ekonomskih posljedica vladavine (od strane diktatorovog naroda“ se odnosi na okvirnu procjenu pozitivnosti ili negativnosti opšteg zvaničnog ili popularnog narativa o diktatoru i socioekonomskim implikacijama njegove vladavine, nakon što je sišao sa vlasti ili je bio u zenitu vladavine. Evidentirano je da li su potezi koje je povlačio za vrijeme vladavine naknadno opisivani kao dobri ili loši po zemlju i stanovništvo, da li je su naknadno slavljani kao heroji ili su lik, djelo i simboli vladavine zabranjivani i brisani iz zvaničnih i javnih izvora.

Zabilješka kodera: O periodu vladavine Ho-Ši-Mina u Sjevernom Vijetnamu se tipično govori u pozitivniom svjetlu – najveći grad nosi ime po njemu, podignut mu je veliki mauzolej i danas u pominjanjima često odmilja bude oslovljavaju kao „Ujak Ho“.

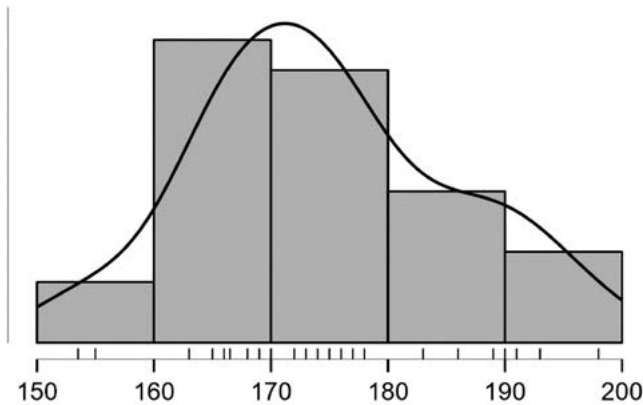
U skladu sa ovom zabilješkom, sentiment vladavine je kodiran kao: „3=pretežno pozitivan“.

Rezultati

Visina 29 diktatora obuhvaćenih uzorkom (Slika 4) u prosjeku iznosi oko 175cm ($SD=11$). Najniži diktator je bio Ionis Metaksas iz Grčke (153.5cm), a najviši Sadam Hussein iz Iraka (198cm).

Slika 4.

Distribucija visine diktatora.

U Tabeli 2 su prikazane dvije vrste koeficijenta korelacije, iz parametrijske (r) i neparametrijske (τ_b) familije, računane između visine diktatora i kodnih parametara. Prikazane su samo vrijednosti notabilnih korelacija, tj. u razmatranje su uzete samo korelacije intenziteta $\approx |.30|$ prema makar jednom od korištenih koeficijenata (napomena: intenziteti ostalih korelacija bili su: $r \lesssim .16$, odnosno: $\tau_b \lesssim .14$). Primarni razlog za fokus samo na koeficijente ovih intenziteta je u funkciji povećanja nivoa preciznosti u zaključivanju, s obzirom na vrlo nisku ulaznu statističku snagu za detekciju efekata na ovoj veličini uzorka (Faul et al., 2007). Koincidentno, ovo su takođe i efekti za koje je dobijena makar naznaka statističke značajnosti, za bar jedan od tipova korelacija, bilo prema frekvencionističkoj – p , bilo prema bejzjanskoj – BF10 paradigmi procjene značajnosti. Prema p statistiku, statistički značajnim se mogu smatrati korelacije sa $p < .05$. Ovdje prikazani efekti su uglavnom oko granice statističke značajnosti ili nešto

izvan nje. Treba naglasiti da su u Tabeli 2 prikazane vrijednosti p statistika koji nisu korigovani za inflaciju statističke značajnosti u funkciji računanja višestrukih efekata, zbog činjenice da bi apliciranje takve korekcije rezultovalo naglašenim rizikom za „falš negative“, s obzirom na početno suboptimalni intenzitet statističke snage (Lee & Lee, 2018) i veliki broj posmatranih varijabli, što je i dodatni razlog zašto je fokus zadržan samo na prikazu i tumačenju korelacija sa visinom koje su okvirno oko ili iznad vrijednosti .30. Istovremeno, nevršenjem korekcije, pristrasnost procjene statističke značajnosti se pomjera u smjeru naglašenog rizika za „falš pozitive“. Kao djelimična korekcija za ovu bojazan mogu poslužiti Bejzovi faktori (BF10), koji porede vjerovatnoće alternativne u odnosu na nultu hipotezu (Wetzels & Wagenmakers, 2012), u konkurenciji svih drugih mogućih hipoteza na datom setu opservacija, što u teoriji znači da bi trebalo da budu otporni na inflaciju u funkciji višestrukih procjena efekata (Gelman & Tuerlinckx, 2000). Procjenjivano na osnovu Bejzovog faktora, značajnosti prikazanih korelacija se uglavnom mogu okarakterisati kao načelno anegdotskog ($1 < BF10 < 3$) ili substantivnog nivoa ($3 < BF10 < 10$) (Wetzels & Wagenmakers, 2012).

U bilo kom slučaju, u ove korelacije se ne može imati visoko povjerenje, što je i razumljivo, s obzirom na vrlo mali broj slučajeva na kojima se te korelacije temelje (Faul et al., 2007), odnosno, u najboljem slučaju, možemo govoriti samo o *okvirnim naznakama korelacionih trendova*.

Uvažavajući sve prethodne ograde, prikazane korelacije (Tabela 2) sugerišu da je veća visina diktatora u tentativnoj vezi sa nešto većom šansom za: dolazak na vlast nasljeđivanjem i vršenje impulsivnog etničko-imovinskog nasilja tokom vladavine. Sentiment vladavine i socioekonomske implikacije koje su po zemlju proistekle iz perioda vlasti viših diktatora su nešto češće opisivane negativno. Niža visina diktatora je u vezi sa nešto većom šansom za: teritorijalnim ekspanzijama i više ubijenog vlastitog stanovništva (democid), uz opasku da u pogledu democida postoji najizraženije neslaganje između parametrijske i neparametrijske korelacije (gdje je, u drugom slučaju, korelacija funkcionalno nepostojeća). Takođe, parametrijska korelacija democida sa nižom visinom se funkcionalno gubi u slučaju normalizacije broja ubijenih ljudi na osnovu uku-

pnog broja stanovnika na toj teritoriji ($r=-.07$ [-.43, .13], $p=.732$, $BF_{10}=0.26$), iako je ovo donekle artifična normalizacija, s obzirom na drastične razlike u veličinama populacija.

Tabela 2

Notabilne korelacije visine diktatora sa karakteristikama vladavine

Varijable korelirane sa visinom	Pirsonove korelacije			Kendalove korelacije		
	r [95% CI]	BF_{10}	p	τ_b [95% CI]	BF_{10}	p
Dolazak na vlast nasljedstvom	.37 [.22, .64]	1.55	.046	.29 [.17, .48]	2.36	.070
Destrukcija i vršenje impulzivnog etničko-imovinskog nasilja tokom vladavine	.34 [-.01, .66]	1.05	.075	.31 [.01, .57]	3.44	.051
Teritorijalne ekspanzije tokom vlasti	-.37 [-.61, -.12]	1.51	.047	-.31 [-.52, -.07]	3.57	.049
Sentiment i SE implikacije posljedica vladavine	-.36 [-.61, -.06]	1.37	.053	-.27 [-.51, <.01]	1.76	.075
Democid (broj ubijenih ljudi u zemlji)	-.38 [-.62, .04]	1.35	.058	-.05 [-.36, .28]	0.26	.755

Diskusija

Provjera povezanosti tjelesne visine modernih diktatora sa karakteristikama njihove vladavine rezultovala je nekolicinom notabilnih efekata, iako je broj korelacija mali i sve su uglavom spekulativne i anegdotsko niske pouzdanosti. Pri tome, dobijene korelacije ne ukazuju na jednoznačan odnos visine i karakteristika vladavine, ali neki trendovi su ipak uočljivi i u skladu su sa ranijim nalazima, uključujući specifično i Napoleonov kompleks.

Tako je dobijena naznaka pozitivne veze visine diktatora i češćeg nasljeđivanja vlasti, što je u skladu sa korpusom nalaza o pozitivnoj korelaciji visine i socijalnog statusa (Blaker et al., 2013; Duguid & Goncalo, 2012; Gawley et al., 2009; Silventoinen et al., 1999), pri čemu je od ranije poznato da je socijalni status sam po

sebi nasljedan, tj. ima supstantivnu genetsku podlogu (Clark, 2023). Takođe, navedeni korelacioni trend je komplementaran nalazima da predsjednici koji su viši češće bivaju ponovo izabrani na izborima (makar u kontekstu političkog sistema SAD-a; Stulp et al., 2013). U pogledu parametra destrukcije i vršenja impulsivnog etničko-imovinskog nasilja – viši diktatori se očituju kao nasilniji, dok se po parametru democida, obratno, niži diktatori potencijalno očituju kao nasilniji, što ne ide jasno u prilog potvrde Napoleonovog kompleksa.

Ipak, ostatak uočenih korelacionih trendova sugerise naznake veće nasilnosti nižih diktatora: ubijaju u prosjeku više ljudi, njihova vladavina se doživljava negativnijom i navalentniji su u smislu osvajačke teritorijalne ekspanzivnosti – što se potencijalno može posmatrati i kao vid „ponašajne fleksibilnosti“, tj. alternativne strategije pribavljanja resursa, koja je eksperimentalno ustanovljena kao kompetitivna strategija svojstvena za niže muškarce (Knaben et al., 2018). Parametar destrukcije i etničko-imovinskog nasilja, premda obuhvata vrlo negativne manifestacije, ne podrazumijeva nužno smrtno ishode, dok democid, tentativno svojstveniji nižim diktatorima, po definiciji podrazumijeva ubijanje stanovništva. Moguće je pretpostaviti da su ovakve naznake veće sklonosti nižih diktatora ka democidu i teritorijalnim ekspanzijama, kao i naglašenije negativan sentiment koji se naknadno prema njima javlja i održava u narodu, vjerovatno u nekoj mjeri uočljivi i površnim opservacijama – što je potencijalno dovoljno da potkrijepi i održi kolokvijalne narative o važnosti (i vjerovatno prenaplašavanju važnosti) visine u kontekstu ponašanja savremenih diktatora. Odnosno, premda visina potencijalno korelira i pozitivno i negativno sa različitim karakteristikama i aspektima vladavine, one korelacije koje, u skladu sa idejom Napoleonovog kompleksa, sugerisu da su niži diktatori nasilniji, vjerovatno su subjektivnom valenom intenzivnije, tj. ostavljaju snažniji dojam na socijalnu percepciju. Čak i ako su same prezentovane korelacije relativno nepouzdate u smislu formalne statističke značajnosti, tj. o njima nije moguće zaključivati sa visokim povjerenjem i premda koeficijenti nisu naročito velikog intenziteta, na makro planu, ovo je potencijalno dovoljno da se one ipak očituju kao vrlo impaktne. Naime, dovoljno je da postoji makar i nekolicina visokoprofilnih diktatora koji su relativno niski i koji su ispoljavali očigledne

tendencije brutalnih ponašanja tokom svoje vladavine – što, istorijski govoreći, *jeste* bio slučaj¹ (a što dobijene korelacije takođe sugerišu) – da to mnogim ljudima vjerovatno posluži kao dovoljno potkrepljenje validnosti ideje Napoleonovog kompleksa. Tim prije jer se sam koncept Napoleonovog kompleksa čini zdravorazumski smislenim ili makar intrigantnim, jer u protivnom se ne bi toliko dugo zadržavao kako popularna ideja u svijesti ljudi i iznova se pozivao kao moguće „objašnjenje“ ponašanja različitih političkih lidera – posljednjih godina npr. naročito u kontekstu Vladimira Putina (Hagan, 2014; van Vugt, 2022), bez obzira na to da li ovo objašnjenje zapravo jeste ili nije tačno.

Važno je naglasiti da tentativni korelacioni trendovi uočeni u ovom istraživanju ne govore ništa o razlozima u osnovi takvih efekata, niti impliciraju da su tačna kompenzatorska dominirajuće-agresivna socijalnog ponašanja, kao predložena objašnjenja Napoleonovog efekta (Knapen et al., 2018). Međutim, ti korelacioni trendovi sugerišu da, na površinskom nivou, postoje makar *neke*, anegdotske naznake trendova, koje mogu da potkrijepe kolokvijalni narativ Napoleonovog kompleksa i da održe živom zdravorazumsku ideju da su „niži diktatori opakiji“.

1 Ilustracije radi, samo Jozef Staljin i Mao Cedung, koji su među najnižim diktatorima iz uzorka ovog istraživanja, kreatori su totalitarnih režima koji su među najdestruktivnijim u istoriji i kumulativno su odgovorni za više desetaka miliona smrtnih slučajeva, pri čemu, na gornjoj granici, ti brojevi pariraju ukupnom broju ljudi koji su izgubili živote tokom Drugog svjetskog rata (Conquest, 2008; Dikötter, 2010; Gooch, 2017; Rosefelde, 1983; Snyder, 2010).

Literatura

Beckley, A. L., Kuja-Halkola, R., Lundholm, L., Långström, N., & Frisell, T. (2014). Association of height and violent criminality: Results from a Swedish total population study. *International Journal of Epidemiology*, 43(3), 835–842. <https://doi.org/10.1093/ije/dyt274>

Blaker, N. M., Rompa, I., Dessing, I. H., Vriend, A. F., Herschberg, C., & van Vugt M. (2013). The height leadership advantage in men and women: Testing evolutionary psychology predictions about the perceptions of tall leaders. *Group Processes & Intergroup Relations*, 16(1), 17–27. <https://doi.org/10.1177/1368430212437211>

Clark, G. (2023). The inheritance of social status: England, 1600 to 2022. *PNAS*, 120(27), Article e2300926120. <https://doi.org/10.1073/pnas.2300926120>

Conquest, R. (2008). *The great terror: A reassessment*. Oxford University Press.

Dikötter, F. (2010). *Mao's great famine: The history of China's most devastating catastrophe, 1958-62*. A&C Black.

Duguid, M. M., & Goncalo, J. A. (2012). Living large: The powerful overestimate their own height. *Psychological Science*, 23(1), 36–40. <https://doi.org/10.1177/0956797611422915>

Echarri, M. (2022, November 3). Does height matter in politics? *EL PAÍS US Edition*. <https://english.elpais.com/society/2022-11-03/does-height-matter-in-politics.html#>

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39, 175–191. <https://doi.org/10.3758/bf03193146>

Gawley, T., Perks, T., & Curtis, J. (2009). Height, gender, and authority status at work: Analyses for a national sample of Canadian workers. *Sex Roles*, 60, 208–222. <https://doi.org/10.1007/s11199-008-9520-5>

Gelman, A., & Tuerlinckx, F. (2000). Type S error rates for classical and Bayesian single and multiple comparison procedures. *Computational Statistics*, 15(3), 373–390. <https://doi.org/10.1007/S001800000040>

Gooch, E. (2017). Estimating the long-term impact of the Great Chinese Famine (1959–61) on Modern China. *World Development*, 89, 140–151. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2016.08.006>

Hagan, E. (2014, May 7). Does Putin suffer from the Napoleon complex? The psychology of short stature and leadership. *Psychology Today*. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/naturally-selected/201405/does-putin-suffer-from-the-napoleon-complex>

Knapen, J. E., Blaker, N. M., & Van Vugt, M. (2018). The Napoleon complex: When shorter men take more. *Psychological Science*, 29(7), 1134–1144. <https://doi.org/10.1177/0956797618772822>

Lee, S., & Lee, D. K. (2018). What is the proper way to apply the multiple comparison test? *Korean Journal of Anesthesiology*, 71(5), 353–360. <https://doi.org/10.4097/kja.d.18.00242>

McIlvenna, U., & McIlvenna, U. (2023, July 25). *Was Napoleon short? Origins of the 'Napoleon Complex'*. HISTORY. <https://www.history.com/news/napoleon-complex-short>

Murray, G. R., & Schmitz, J. D. (2011). Caveman politics: Evolutionary leadership preferences and physical stature. *Social Science Quarterly*, 92(5), 1215–1235. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6237.2011.00815.x>

Nixon, R. (2013). *Leaders: Profiles and reminiscences of men who have shaped the modern world*. Simon and Schuster.

Rosefelde, S. (1983). Excess mortality in the Soviet Union: A reconsideration of the demographic consequences of forced industrialization 1929–1949. *Soviet Studies*, 35(3), 385–409. <http://dx.doi.org/10.1080/09668138308411488>

Roser, M. (2024, January). *Human height*. Our World in Data. <https://ourworldindata.org/human-height#:~:text=Human%20height%20has%20steadily%20increased,and%20nutrition%20during%20this%20period.>

Silventoinen, K., Lahelma, E., & Rahkonen, O. (1999). Social background, adult body-height and health. *International Journal of Epidemiology*, 28(5), 911–918. <https://doi.org/10.1093/ije/28.5.911>

Snyder, T. (2010). *Bloodlands: Europe between Hitler and Stalin*. Basic Books.

Sorokowski, P. (2010). Politicians' estimated height as an indicator of their popularity. *European Journal of Social Psychology*, 40(7), 1302–1309. <https://doi.org/10.1002/ejsp.710>

Stulp, G., Buunk, A. P., Verhulst, S., & Pollet, T. V. (2013). Tall claims? Sense and nonsense about the importance of height of US presidents. *The Leadership Quarterly*, 24(1), 159–171. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2012.09.002>

van Ginneken, J. (2016). *The profile of political leaders: Archetypes of ascendancy*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29476-6_2

van Vugt, M. (2022, March 3). Does the Napoleon-complex theory explain President Putin's actions? A psychologist looking into the mind of a dominant leader. *Professor Mark van Vugt*. <https://professormarkvanvugt.com/blog/253-napoleon-complex>

Verheyden, T. (2018, April 11). The Napoleon complex. *The Manchester Historian*. <https://manchesterhistorian.com/2018/the-napoleon-complex/>

Wetzels, R., & Wagenmakers, E. J. (2012). A default Bayesian hypothesis test for correlations and partial correlations. *Psychonomic Bulletin & Review*, 19, 1057–1064. <https://doi.org/10.3758/s13423-012-0295-x>

Worldometer. (2024). *World Population Clock*. Worldometers. <https://www.worldometers.info/world-population/>

Zelazko, A. (n.d.). *Was Napoleon short?* Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/story/was-napoleon-short#:~:text=The%20discrepancy%20is%20often%20explained,than%20to%205'2%E2%80%9D>

Height and Characteristics of the Rule of Modern World Dictators

Miloš Miljević Karanović*,
Mihajlo Nišević*,
Siniša Subotić**

*History studies at the Faculty of Philosophy,
University of Banja Luka

**Department of Psychology & Faculty of Natural Sciences
and Mathematics, University of Banja Luka

SUMMARY: The “Napoleon complex” is a social stereotype according to which short men show pronounced behavioral compensations (dominant-aggressive social behavior), precisely because of their short stature. Starting with Napoleon, this stereotype is often encountered in colloquial discourses about world leaders and especially – dictators, whose behaviors and characteristics of rule are commonly associated with their height. Findings generally do not confirm a correlation between height and violent behavior, but there is confirmation of a positive relationship between height and social status, as well as experimental confirmation of greater behavioral flexibility of short men when competing for resources. Focusing on the history of the XX-XXI centuries, we

examined the connection between the height of 29 dictators and the characteristics of their rule, which were coded from the available historical material. The average height of dictators is 175cm (SD=11). Several notable, albeit only anecdotal relationships between the height of the dictator and the variables of their rule characteristics have emerged. The higher height of the dictator is related to a slightly higher chance of: coming to power by inheritance and committing impulsive ethnic-property violence during the reign. Socioeconomic implications for the country that resulted from the period of power of senior dictators were slightly more often described negatively. The lower height of the dictator is related to a slightly higher chance of: territorial expansions and more killing of one's own population (democide). All obtained effects are of anecdotally low reliability and do not indicate a clear relationship between height and rule. However, some observations are consistent with the Napoleon complex. Shorter dictators' greater propensities for democide and territorial expansion are likely to be discernible even with superficial observations and are presumably sufficient to support and sustain colloquial narratives about the importance (and overemphasis) of height in the context of the behavior of contemporary dictators.

KEYWORDS: Napoleon complex, height, dictatorship, characteristics of rule, 20th-21st century.